

СЕКЦІЯ 2 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2021-42-2

УДК 331.5(438):616.9-036.22

Науменко Н.С.

*член-кореспондент АЕНУ, кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
та управління проектами*

*Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1327-0398>
E-mail: naumenko.ns@gmail.com*

Салигор Д.О.

студентка

*Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9241-1007>
E-mail: dianasaligor708@gmail.com*

ПОЛЬСЬКИЙ РИНОК ПРАЦІ: ЗМІНИ В ПЕРІОД COVID-19

У статті проаналізовано вагомі та найбільш помітні зміни на польському ринку праці у 2020 році, викликані розповсюдженням вірусу COVID-19. Зазначено, що пандемія неоднозначно вплинула на економічно активне населення та кількість робочих місць, які могли бути запропоновані безробітним. Проаналізовано показники зайнятості громадян Польщі та визначено основні відмінності між даними 2019 та 2020 років. Оцінено кількість ліквідованих робочих місць за секторами та в загальному значенні економіки. Визначено, що наразі польський ринок праці знаходиться на стадії відновлення, а його стан близький до передкризового. Автори проаналізували частоту трудової діяльності у 2020 році, що реалізовувалась у дистанційному вигляді, віддалено від постійного місця роботи. Визначено, яким чином зазначені зміни вплинули на працевлаштування українців у Польщі. У дослідженні зроблено наукову спробу знайти шляхи вирішення таких проблем, як: безробіття, недостатня кількість пропонувананих робочих місць та економічно неактивне населення.

Ключові слова: безробіття, економічна криза, пандемія COVID-19, зайнятість населення, польський ринок праці, ліквідація робочих місць, скорочення працівників.

Науменко Н.С., Салигор Д.А. ПОЛЬСКИЙ РЫНОК ТРУДА: ИЗМЕНЕНИЯ В ПЕРИОД COVID-19

В статье проанализировано весомые и наиболее заметные изменения на польском рынке труда в 2020 году, вызванные распространением вируса COVID-19. Указано, что пандемия неоднозначно повлияла на экономически активное население и количество рабочих мест, которые могли быть предложенными безработным. Проанализировано показатели занятости граждан Польши и определены основные отличия между данными 2019 и 2020 годов. Оценено количество ликвидированных рабочих мест по секторам в общем смысле экономики. Определено, что сейчас польский рынок труда находится в фазе восстановления, а его состояние подобно предкризовому. Авторы проанализировали частоту трудовой деятельности у 2020 году, что была реализована в дистанционном виде, удаленно от постоянного места работы. Определено каким образом указанные изменения повлияли на трудоустройство украинцев в Польшу. В исследовании сделано научную попытку найти способы решения явных проблем, таких как: безработица, недостаточное количество свободных рабочих мест и экономически не активное население.

Ключові слова: безработица, экономический кризис, пандемия COVID-19, занятость населения, польский рынок труда, ликвидация рабочих мест, сокращение работников.

Naumenko Natalia, Saligor Diana. POLISH LABOR MARKET: CHANGES DURING THE PERIOD COVID-19

Outbreak of coronavirus pandemic caused the world economies to change greatly. The vast majority of enterprises in Poland were forced to restrict activity and almost all of them cut back on number of employees. In June 2020 most companies in Poland obtained "green lights" from the government for continuation their activity as before the pandemic outbreak. However the situation with restrictions still influences labor market in Poland. The issue of the study is currently of great interest, as quality analysis gives clear interpretation of the pandemic impact on employment, considering Ukrainian workers, and dealing with adverse effect of the coronavirus crisis. The study analyzes important and the most significant Polish labour market changes in 2020 caused by the outbreak of COVID-19. It is stated that pandemic had controversial impact on economically active population and the number of job offers for unemployed. The study explores employment rates in Poland and outlines the main differences between 2019 and 2020 data. The number of working places according to economy sectors and in general is assessed. It is defined that the Polish labour market recovers closely to pre crisis rates. Authors analyzed labour activity rates realized remotely in 2020. The influence of changes identified above on employment of Ukrainian workers in Poland is determined. Although Ukrainian and foreign analysts and researchers explored Polish labor market influenced by the coronavirus crisis in their works and papers, further deep investigations are needed. Thus, one of the novelty elements is thorough comparative outline of changes in the labour services area. An attempt is made in this paper to show the ways of solving problems of unemployment, limited number of job offers and economically inactive population. The primary concern of this research is to consider the

Polish labour market current situation influenced by the coronavirus crisis, to analyze economic performance in 2020 compared to previous years, to highlight possible prospects, tasks or measures to improve labour market through reducing unemployment and increase in job offers.

Keywords: unemployment, economic crisis, COVID-19 pandemic, employment, Polish labour market, job cuts, redundancy.

Постановка проблеми. Через спалах пандемії коронавірусу, економіки усього світу зазнали помітних змін. У Польщі велика кількість підприємств були змушені обмежити свою діяльність, і майже всі вдавались до масових звільнень своїх працівників. Проте, в червні 2020 року більшість компаній Польщі отримали від уряду «зелене світло» для продовження своєї діяльності, як це було до розповсюдження пандемії. Однак вся ця ситуація з обмеженнями і надалі залишає свої відбитки на польському ринку праці. Тому тематика даної наукової статті є досить актуальною, адже якісне аналізування сучасного стану ринку робочої сили дасть можливість зрозуміти, яким чином пандемія вплинула на зайнятість працівників, в тому числі українських, та якими можуть бути шляхи вирішення негативних наслідків «коронакризи», таких як безробіття, економічно неактивне населення, та брак вакантних місць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Польський ринок в добу «коронакризи» у свої працях і публікаціях досліджували вітчизняні і зарубіжні аналітики та науковці. Зокрема, польський аналітик Анна Чешляк-Врублевська у своїй публікації «Різкі зміни на ринку праці зумовлені вірусом. Нові правила» розглянула, як змінилася зайнятість молоді в нових умовах та визначила 2020 рік, як революційний період для економіки. Ще один автор Юрій Банахевич опублікував роботу під назвою «Чи є в Польщі місце для українців під час вірусу і після нього?», він аналізує зокрема перспективи українських робітників на польському ринку праці, та виділяє сфери в яких виникатиме найбільша потреба в українській робочій силі. Зарубіжний аналітик Мартін Лісс у своїй роботі «Польський ринок праці стійкий до пандемії» визначив, що порівняно з іншими країнами ЄС Польща проводить найбільш рівноважну політику, і стверджував, що проблеми, які стосуються бідності і низьких заробітних плат не такі вже й помітні, але потребують негайного вирішення. Бартош Кшижаняк теж не оминув теми польського ринку праці та опублікував роботу під назвою «Коронавірус – причина фатальних змін», у ній він висвітлює особливо драматичну сторону подій на трудовому ринку країни, автор зазначає, що у квітні 2020 року спостерігався найсильніший спад зайнятості населення.

Проте у вищезазначених публікаціях лише поверхнево досліджено питання безробіття та зайнятості. Також в роботах мало згадується про нову, дистанційну форму діяльності, яка у 2020 році миттєво набула популярності. Не менш важливим є відсутність у публікаціях

попередників пропозицій щодо покращення ситуації на ринку праці Польщі. Економічні показники 2020 та минулих років, що стосуються економічної активності населення розглянуті тільки частково. Тому, важко оцінити вагомість змін на ринку робочої сили і процес адаптації країни до нових умов.

Тематика дослідження потребує подальшого поглибленого розроблення. Автори статті роблять чергову спробу всебічно висвітлити деформації, що відбуваються на польському ринку робочої сили, адже пандемія продовжує впливати на всі сектори економіки, остаточного виходу Польщі з кризи не відбулося, країна щойно на початковій стадії цього процесу. Важливо якомога частіше аналізувати ситуацію, щоб зрозуміти яким чином пристосуватися до нових, нелегких умов праці та уникнути негативних наслідків та економічного послаблення позицій країни.

Таким чином, серед елементів новизни слід зазначити всебічну порівняльну характеристику подій у сфері трудових послуг. Аналізування та визначення можливих екстрених дій, які допомогли б уряду Польщі максимально обмежити вплив вірусу на ринок праці.

Мета дослідження. Головною метою роботи є розгляд сучасного стану польського ринку праці під впливом «коронакризи», порівняння економічних показників 2020 та попередніх років, виділення можливих перспектив, завдань або заходів, які могли б покращити ситуацію на трудовому ринку, а саме, зменшити кількість безробітних, а кількість вакантних місць відповідно збільшити.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. У березні 2020 року в Польщі було оголошено епідемічну загрозу, а пізніше надзвичайний стан у зв'язку з розповсюдженням інфекційного захворювання, викликаного вірусом SARS-CoV-2, відомим як COVID-19. Рішення, запроваджені законом для запобігання та протидії розповсюдженню вищезазначеного вірусу та боротьби з хворобою, яку він спричиняє, також стосуються ринку праці. Серед них була можливість роботи поза місцем її постійного виконання, тобто віддалено.

Наразі польський ринок праці перебуває на стадії відновлення після коронакризи. Згідно з даними Гранта Торнтона, у червні 2020 року на 50-ти найбільших порталах з винайму робітників у Польщі з'явилося цілих 246,2 тис. нових пропозицій про роботу. Це на 26,1% більше, ніж у попередньому місяці (тоді було опубліковано 195,1 тис. пропозицій). Цей показник лише на 16,3% менший, ніж у відповідному місяці 2019 року (тоді з'явилося 294,1 тис. пропозицій). Для порівняння: у квітні 2020 року

відповідне щорічне зниження кількості пропозицій про роботу становило 50,7%, а в травні – 41,6% [1, с. 2].

У той час, як у перші місяці пандемії ринок підбору персоналу скоротився приблизно наполовину, оскільки значна частина роботодавців заморозила процеси пошуку нових працівників, побоюючись майбутнього, у червні на ринку спостерігається явне пожвавлення, роботодавці масово розпочали свій набір. На даний час ситуація близька до передкризового рівня.

Коронавірус сильно вплинув саме на місцеві ринки праці великих міст. Відмінності між якими дуже чіткі.

Однозначно найгірша ситуація у Познані – тут наслідки кризи все ще помітні. У червні 2020 року місцеві роботодавці опублікували лише 1530 нових пропозицій про роботу на порталах для підбору персоналу, тобто на 62% менше, ніж за аналогічний період минулого року. Це дуже дивно, враховуючи, що Познань протягом багатьох років є містом з найнижчим рівнем безробіття в Польщі (1,5% на кінець травня 2020 року) [2, с. 6].

Щецин – тут у червні 2020 року роботодавці опублікували 4112 пропозицій про роботу, що означає зменшення тільки на 12% у річному обчисленні. Наразі в Щецині відкрито більше вакансій, ніж у Познані до пандемії.

Також хороша ситуація спостерігалася в Любліні, де в червні 2020 року з'явилося 3413 нових пропозицій, тобто лише на 13% менше ніж рік тому.

У червні в десяти найбільших містах на 1000 жителів припадало в середньому 8,8 вакан-

сій (при чому, місяць тому цей показник становив 7,1, а рік тому – 14).

У Познані кількість пропозицій на душу населення втричі нижча, ніж у Краківі. У Катовіце та Вроцлаві значення майже збігаються, різняться всього на показник 0,1.

Серед понад десяти проаналізованих професій найбільше падіння спостерігається серед працівників адміністрації (-66%), ІТ (-61%) та безпеки (-44%). Тим часом пропозицій для головних бухгалтерів є навіть більше, ніж до кризи (+ 21%). Незначне зменшення пропозицій також помітно в маркетингу (-25%) та логістиці (-15%).

Серед кандидатів на пропоновані робочі місця є як жертви скорочення робочих місць від коронавірусу, так і ті, хто дійшов висновку, що їхня теперішня робота не приносить їм задоволення, тому настав час змін.

Наразі роботодавці діють сміливіше, багато компаній вже повернулися або планують повернутися до своїх офісів найближчим часом. Необхідно заповнити наявні кадрові прогалини або надати додаткову підтримку для роботи з новими процесами або замовниками.

У другому кварталі 2020 року було ліквідовано 93,6 тис. робочих місць. Це на 21,9% менше, ніж у першому кварталі 2020 року. Однак масштаби вилучення вакансій збільшились через поширення COVID-19. Якщо у першому кварталі це стосувалось приблизно 1/4 скорочених робочих місць, то у другому кварталі – 1/3 [4, с. 231].

Беручи до уваги тип діяльності згідно з «Польською класифікацією видів діяльності»

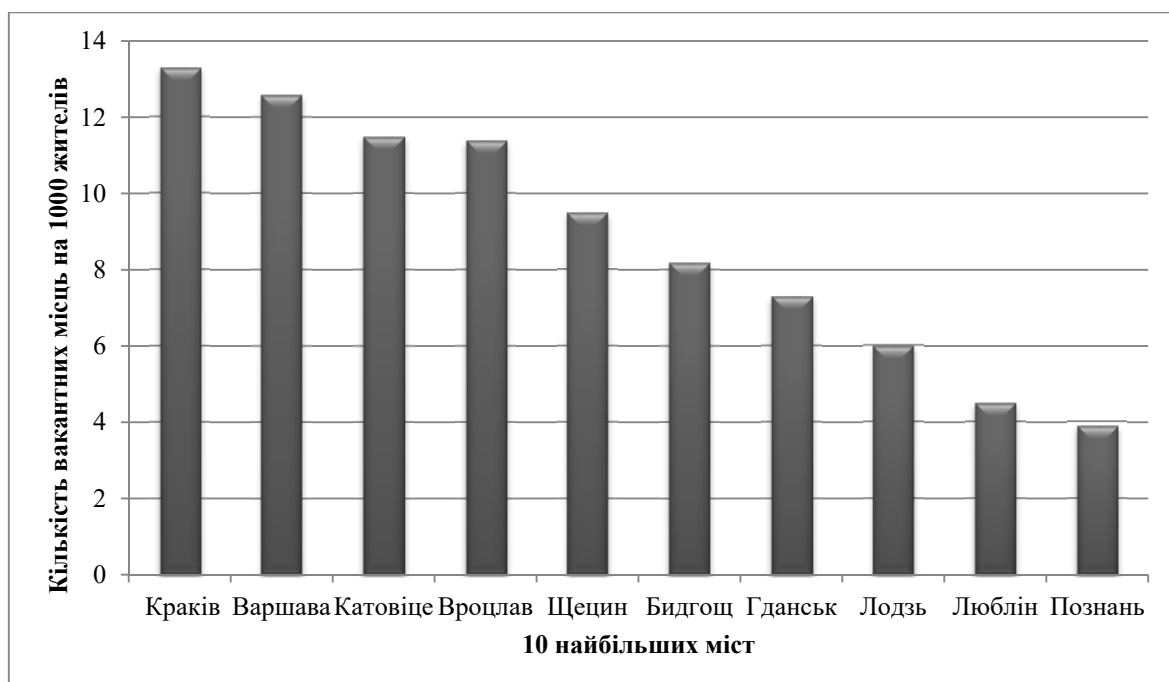

Рис. 1. Кількість пропонованих вакансій на 1000 мешканців, по десяти великих містах Польщі у II кварталі 2020 р.

Джерело: розроблено авторами за джерелом [3]

(PKD), можна зробити висновок, що робочі місця, ліквідовані внаслідок епідемічної ситуації, суттєво корелювали з робочими місцями, які ліквідувались загалом. Наприклад, втрачені місця праці у секторі «Виробництво» становили 23% від загальної кількості місць втрачених у всіх секторах економіки, тоді як скорочені посади, які стосуються вищезазначеного розділу внаслідок саме епідемії, становили 25,9% від загальної кількості місць що були вилучені з цієї ж причини.

Епідемічна ситуація, що склалася в березні 2020 року, обмежила діяльність суб'єктів національної економіки. Це проявилось, з одного боку, ліквідацією робочих місць, а з іншого – відкриттям роботодавцями форм зайнятості, яка дозволяє їм зберігати соціальну дистанцію. Однією з таких форм є віддалена робота (онлайн).

На кінець червня 2020 року частка людей, які працювали дистанційно через розповсюдження коронавірусу, із загальної кількості працівників, що були охоплені дослідженням «Попит на робочу силу», становила 10,2%, а це на 0,8% менше, ніж наприкінці березня 2020 р. [5]

Протягом другого кварталу масштаби використання віддаленої роботи у державному та приватному секторах були однаковими.

Досить високий показник переходу до дистанційної діяльності спостерігався у варшавському регіоні. Майже кожен п'ятий робітник працював віддалено. Серед інших регіонів використання такої форми роботи під час епідеміч-

ної загрози було найменш помітним у: підляському, опольському, вармінсько-мазурському і свентокшиському регіонах. Там працював онлайн кожен 20 працівник.

Віддалена робота у другому кварталі 2020 року була диверсифікована відповідно до виду діяльності. Наприклад, у розділі, що охоплює промисловість, дистанційно працювали приблизно 3% робітників. У сфері послуг масштаб явища був у чотири рази більшим, тоді як використання зазначеної форми роботи було зумовлене специфікою послуг. У той час як у секторах, таких як інформація та зв'язок онлайн-діяльністю охоплено майже 60% зайнятих, а у сфері ремонту автомобілів та мотоциклів віддалену роботу виконували всього 6% працівників.

У третьому кварталі 2020 року важко говорити про якусь стабілізацію ситуації на ринку праці. Велика кількість працівників і надалі виконували свою роботу з домівок.

Результати опитування економічно активного населення (BAEL), що представляють середні дані за квартал, свідчать про те, що в третьому кварталі 2020 року економічно активні люди становили 56,4% всього населення у віці від 15 років і більше. Цей показник зріс на 0,9% порівняно з другим кварталом 2020 року, але дещо зменшився порівняно з III кварталом 2019 року, а саме на 0,3%.

У третьому кварталі 2020 року кількість економічно активних людей віком від 15 років становила 17 074 тис. осіб, з них: 16 512 тис.

Рис. 2. Частка зайнятих людей, які через епідемічну ситуацію працювали віддалено у зазначених розділах польської класифікації видів діяльності на початку III кварталу 2020 р.

Джерело: складено авторами за джерелом [6]

працює і 561 тис. – безробітні. Економічно неактивне населення відповідної вікової групи становило 13 192 000.

З червня 2020 року рівень зареєстрованого безробіття становить 6,1%. Річний показник коефіцієнта зростає на 0,9%. На кінець серпня в бюро праці було зареєстровано 1,029 млн. безробітних. Порівняно з липнем 2020 року їх кількість дещо зменшилась на 0,5 тис. людей (0,05%). Однак у річному обчисленні це більше на 163,5 тис., або на 18,9% [7].

Згідно з дослідженням Служби праці, представленим у звіті PARP, майже 15,9% працюючих поляків бояться втратити свою посаду в найближчі 2 роки. Це найвищий показник з 2017 року і на 7% більший, ніж у лютому 2020 року. У той же час кількість людей, які впевнено ставляться до своєї роботи зменшилась і становить 81,1%, коли у лютому 2020-го показник дорівнював 87,5% [9].

Що стосується українців, то пандемія збільшила популярність польського ринку праці для них. Потік українців до Польщі виявився найбільш стабільний через зручну логістику і стійку економічну ситуацію в Польщі. Польська економіка переживає кризу, однак вона не така глибока, як у першу хвилю коронавірусу.

За даними Головного статистичного управління Польщі, за третій квартал 2020 ВВП країни впав на 1,6% в порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Однак виріс на 7,7% в порівнянні з другим кварталом, коли був період локдауну.

В цілому, Польща проходить кризу краще, ніж Україна і інші європейські країни, де в середньому падіння ВВП становить 4,3%. І найбільш стабільно другу хвилю кризи проходять виробничі підприємства РП [6].

Що стосується логістики. У порівнянні з іншими країнами ЄС Польща надає українським трудовим мігрантам найбільш лояльні умови доступу на легальний ринок праці. ВВП в цій країні дещо все-таки залежить від українців. Так найбільше за 5 років дослідження Нацбанку Польщі підтвердило, що 13% зростання ВВП Польщі забезпечили саме українські трудові мігранти [10].

Аналітичний центр Gremi Personal відзначає стрімке зростання попиту на вакансії для сімейних пар. Погіршення економічної ситуації і зростання безробіття в Україні буде спонукати українців скористатися можливістю знаходитися і працювати в Польщі завдяки закону «Антикризовий щит».

Згідно з останнім дослідженням OTTO Work Force Central Europe, проведеним щодо групи з 520 тимчасових працівників з України, близько 84% респондентів заявляють про задоволення роботою в Польщі. Це на 6% більше, ніж у попередньому році, коли працівники більше критикували привабливість зайнятості [11].

На початку пандемії багато українців повернулися на батьківщину через втрату роботи або через сімейні потреби, але через кілька тижнів 70% з них заявили про свою волю повернутися до Польщі. Польські роботодавці також чекали на громадян України з розгорнутими об'ємами, оскільки, хоча рівень безробіття в Польщі дещо зріс, компанії все ще прагнули зацікавити працівників зі сходу.

Майже половина опитаних працівників з України заявили, що у 2020 році, незважаючи на пандемію, їм не було труднощів із працевлаштуванням у Польщі. З іншого боку, 40% респондентів не змогли однозначно відповісти на це питання, і лише 14% зазначили,

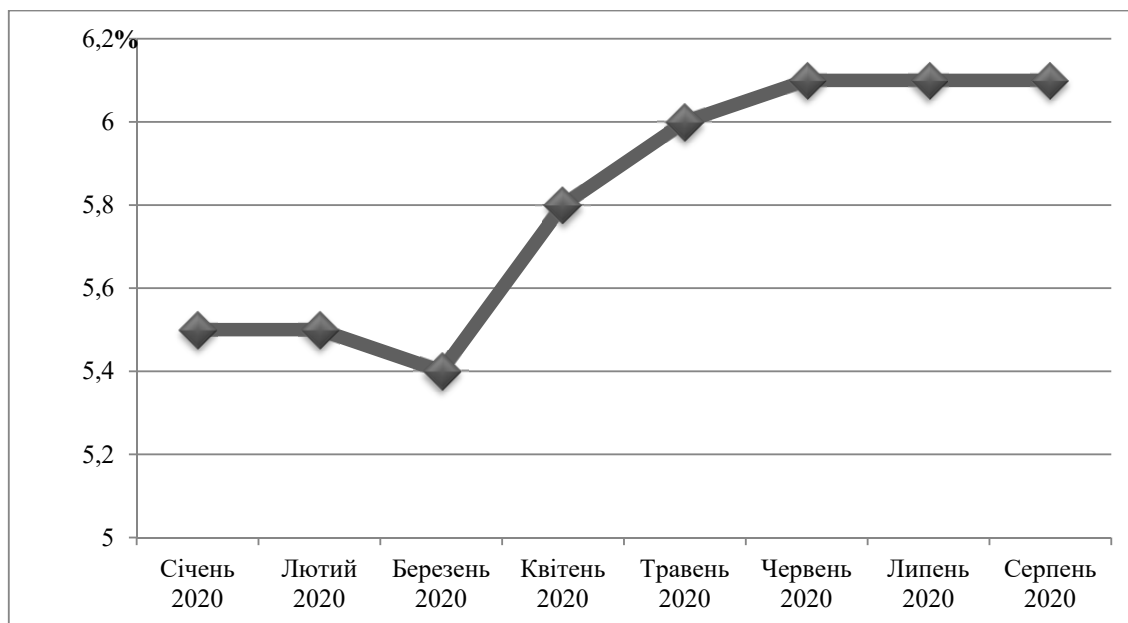

Рис. 3. Рівень зареєстрованого безробіття в Польщі з січня по серпень 2020 р.

Джерело: розроблено авторами за джерелом [8]

що у 2020 році було важче знайти роботу в Польщі [12].

У деяких галузях, таких як виробництво, важко повністю замінити українців польськими робітниками. Є також галузі, які інтенсивно розвиваються у цей непростий час, наприклад, електронна комерція, і попит на українських працівників у цих сферах динамічно зростає.

Висновки. З огляду на проведене дослідження, аналізування польського ринку праці у 2020 році показує, що незважаючи на міцні позиції економіки Польщі в період коронавірусу відбулося стрімке скорочення робітників. Таким чином підприємці хотіли вберегти свій бізнес від повного закриття та зберегти свої позиції в добу світової економічної кризи викликаній пандемією COVID-19. У зв'язку з цим, кількість вакантних місць, що могли бути запропоновані у 2020 році значно скоротилася порівняно з показниками 2019. Дослідження показало, що серед великих міст Республіки Польщі найбільш перспективним для працевлаштування являється Краків, а на другому місці Варшава.

Важливим рішенням, яке допомогло деяким робітникам зберегти за собою робочі місця, а власникам фірм та компаній не залишатися без прибутку, був перехід на дистанційну діяльність. Автори визначили, що найбільше людей (56%) працювали віддалено у сфері інформації та комунікації. Проте зміна форми діяльності допомогла не всім, тому показник безробіття у Польщі помітно зріс. Різниця між кількістю безробітних у 2019 та 2020 роках становить 163 тис. осіб, відповідно показник економічно активного населення значно зменшився.

Також авторами було досліджено, що пандемія і жорсткі карантинні обмеження мінімально вплинули на працевлаштування українських робітників у Польщі, вони і надалі допомагають утримувати показник ВВП на прийнятному для РП рівні. Це зумовлено тим, що на батьківщині ситуація в рази гірша ніж закордоном, тому наші вітчизняні працівники змушені шукати кращих умов, вищих заробітних плат за межами України.

Виходячи з даного дослідження можна зробити висновок, що для подолання проблем, які виникли на ринку праці на тлі коронавірусу, уряду Польщі потрібно діяти негайно. Зокрема, вдалим рішенням було б організувати різного роду фінансові програми та тендери для підтримки й стимулювання ефективно функціонуючих робочих місць й забезпечення умов для створення нових, базисом для яких має стати малий бізнес. Не менш важливим є вживання заходів щодо усунення сезонних коливань зайнятості. Варто докласти зусиль щоб розподілити попит на послуги працівників, зайнятих на сезонних роботах, рівномірно на весь рік або забезпечити таких робітників альтернативою.

Для кращого розподілу економічної активності по цілій країні і забезпечення таким

чином продуктивного використання всіх ресурсів слід приділяти особливу увагу потребам у галузі зайнятості відсталіх районів і таких, де структурні зміни впливають на велику кількість працівників.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Główny Urząd Statystyczny, Wpływ epidemii COVID-19 na wybrane elementy 10.09.2020 r. rynku pracy w Polsce w II kwartale 2020 r. URL: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/popyt-na-prace/wplyw-epidemii-covid-19-na-wybrane-elementy-rynku-pracy-w-polsce-w-drugim-kwartale-2020-roku,4,2.html> (дата звернення: 22.02.2021).
2. Główny Urząd Statystyczny, Aktywność economiczna ludności Polski – III kwartał 2020 r. URL: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/> (дата звернення: 25.02.2021).
3. Grant Thornton, Rynek pracy w czasie Covid-19, 2020 r. URL: <https://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2020/07/Rynek-pracy-w-czasie-koronawirusa-w-czerwcu.pdf> (дата звернення: 22.02.2021).
4. Piotr Maleszyk. Rynki pracy państw Unii Europejskiej w okresie kryzysu. UMCK Lublin, 2020 r. P. 231.
5. Baker Scott R., Nicholas Bloom, Steven J., Terry Steven. J., Covid-induced economic uncertainty. *NBER Working Paper*. 2020. № 26983. DOI: 10.3386/w26983.
6. Jorda Oscar, Sanjay R. Singh, Alan M. Taylor. Longer-run Economic Consequences of Pandemics. *NBER Working Paper*. 2020. № 26934. DOI: 10.24148/wp2020-09
7. Sytuacja na rynku pracy w Polsce stabilniejsza niż w innych krajach Unii Europejskiej // PARP grupa PFR, 2020. URL: <https://www.parp.gov.pl/component/content/article/64583:sytuacja-na-rynku-pracy-w-polsce-stabilniejsza-niz-w-innych-krajach-unii-europejskiej> (дата звернення: 24.02.2021).
8. Bezrobocie rejestrowane i oferty pracy w sierpniu 2020 r. // Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. 2020. URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/bezrobocie-rejestrowane-i-oferty-pracy-w-sierpniu-2020-r---komentarz-mr-do-danych-gus> (дата звернення: 26.02.2021).
9. H.K. Mohajan Most Fatal Pandemic COVID-19 Outbreak: An Analysis of Economic Consequences. *Annals of Spiru Haret University. Economic Series*. 2020. № 20(2). P. 9-10. DOI: 10.26458/2026.
10. Badania ankietowe imigrantów w aglomeracji warszawskiej (2019–2020) – najważniejsze wnioski // Narodowy Bank Polski. 2020. URL: <https://www.nbp.pl/home.aspx?f=publikacje/migracyjne/migracyjne.html> (дата звернення: 05.03.2021)
11. «Pracownicy z Ukrainy czują się w Polsce bezpiecznie, ale boją się utraty pracy» // Work Force EU. 2020. URL: <https://www.ottoworkforce.pl/pracownicy-z-ukrainy-czuja-sie-w-polsce-bezpiecznie-ale-boja-sie-utraty-pracy/> (дата звернення: 05.03.2021)
12. T. Durek, Ukraińcy dobrze oceniają pracę w Polsce w trudnym 2020 r, lepiej niż rok wcześniej // Polski spożywczy portal. 2020. URL: https://www.portalspozywczy.pl/technologie/wiadomosci/ukraincy-dobrze-oceniaja-prace-w-polsce-w-trudnym-2020-r-lepiej-niz-rok-wczesniej,193203_1.html (дата звернення: 06.03.2021)

REFERENCES:

1. Główny Urząd Statystyczny, Wpływ epidemii COVID-19 na wybrane elementy 10.09.2020 r. rynku pracy w Polsce w II kwartale 2020 r. Available at: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/popyt-na-prace/wplyw-epidemii-covid-19-na-wybrane-elementy-rynku-pracy-w-polsce-w-drugim-kwartale-2020-roku,4,2.html> (accessed 22 February 2021).
2. Główny Urząd Statystyczny, Aktywność economiczna ludności Polski – III kwartał 2020 r. Available at: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/> (accessed 25 February 2021).

3. Grant Thornton, Rynek pracy w czasie Covid-19, 2020 r. Available at: <https://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2020/07/Rynek-pracy-w-czasie-koronawirusa-w-czerwcu.pdf> (accessed 22 February 2021).
4. Piotr Maleszyk (2020) . Rynki pracy państw Unii Europejskiej w okresie kryzysu. UMCK Lublin. P. 231.
5. Baker Scott R., Nicholas Bloom, Steven J., Terry Steven. J. (2020) Covid-induced economic uncertainty. *NBER Working Paper*. № 26983. DOI: 10.3386/w26983.
6. Jorda Oscar, Sanjay R. Singh, Alan M. Taylor (2020) Longer-run Economic Consequences of Pandemics". *NBER Working Paper*. №. 26934. DOI: 10.24148/wp2020-09
7. Sytuacja na rynku pracy w Polsce stabilniejsza niż w innych krajach Unii Europejskiej // PARP grupa PFR, 2020. Available at: <https://www.parp.gov.pl/component/content/article/64583:sytuacja-na-ryнку-pracy-w-polsce-stabilniejsza-niz-w-innych-krajach-unii-europejskiej> (accessed 24 February 2021).
8. Bezrobocie rejestrowane i oferty pracy w sierpniu 2020 r. // Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. 2020. Available at: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/bezrobocie-rejestrowane-i-oferty-pracy-w-sierpniu-2020-r---komentarz-mr-do-danych-gus> (accessed 26 February 2021).
9. Mohajan H.K. (2020) Most Fatal Pandemic COVID-19 Outbreak: An Analysis of Economic Consequences. *Annals of Spiru Haret University. Economic Series*, no. 20(2), pp. 9–10. DOI: 10.26458/2026.
10. Badania ankietowe imigrantów w aglomeracji warszawskiej (2019–2020) – najważniejsze wnioski // Narodowy Bank Polski. 2020. Available at: <https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/publikacje/migracyjne/migracyjne.html> (accessed: 05 March 2021)
11. «Pracownicy z Ukrainy czują się w Polsce bezpiecznie, ale boją się utraty pracy» // Work Force EU. 2020. Available at: <https://www.ottoworkforce.pl/pracownicy-z-ukrainy-czujapolsce-bezpiecznie-ale-boja-sie-utracy-pracy/> (accessed 05 March 2021)
12. T. Durek, Ukraińcy dobrze oceniają pracę w Polsce w trudnym 2020 r, lepiej niż rok wcześniej // Polski spożywczy portal. 2020. Available at: https://www.portalspozywczy.pl/technologie/wiadomosci/ukraincy-dobrze-oceniaja-prace-w-polsce-w-trudnym-2020-r-lepiej-niz-rok-wczesniej,193203_1.html (accessed 06 March 2021)

*Стаття надійшла до редакції 20.05.2021.
The article was received 20 May 2021.*